

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

De Ivre Patronatvs. Titvlvs XXXVIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

verso respondit, quod ecclesia illa a nullo medio ad Romanam ecclesiam pertinebat. Cum enim monasterium monialium fuerit, & generaliter fervetur in urbe, ut nullum monasterium regulares secularibus supponantur: præterea usque hodie nos in ea institutionem & destitutionem liberam exercemus: [1 & infra.] Nos igitur auditis propositis Oeconomum sancti Laurentii syndico vestro in baptismo & scrutinio condemnamus, ita ut per hoc ecclesia Romana nullum præjudicium generetur, si quando forte jus suum duxerit prosequendum. In institutione autem & destitutione & capitulo Oeconomum ipsum ab impetitione syndici vestri prorsus absolvimus, syndico vestro super hoc perpetuum silentium imponentes.

[1 Cum & bo. me. C. Pp. p. n. dilecti. fil. M. scriptorem, nunc Archiepiscopum, in ea sine cuiuslibet contradictione statueret. Sicut ergo ecclesiam ipsam liberam & in possessione libertatis existeret, illius velut Oeconomus comprobare. Cum ergo pro ea faciat jus commune, in eo videlicet quod universa monasteria voluit ad Romanam ecclesiam nullo mediante pertinere, unde affirmanti contrarium, fides non est aliquatenus adhibenda, nisi super hoc privilegium induxerit specialia. Quod autem dicitur in parochia vestra sita, idem Oeconomus penitus denegavit: sed si hoc verum esset, sufficienter satis se poterat prædita ratione tueri. Confessio autem M. Presbyteri super scrutinio & baptismo ejusdem ecclesia præjudicare non poterit, cum super his inconstans in ejusdem pr. n. presentia non fuisset, sicut ex forma petitionis & conclusionis apparet: hac autem sententia non fuit habitus ecclesia vestra usque, sed eam duxerat usque ad hac tempora supprimendam.]

CAP. III.

In prioratibus Monachorum non possunt singuli Monachi commorari, etiam si super hoc habeant rescriptum Apostolicum, nisi in illo fiat mentio de Lateranensi concilio.

Honorius III. Episc. Venetens.

EX parte tua fuit propositum: [1 & infra.] Abbas & conventus de Riven. Venetens. diocesis occasione literarum Apostolorum. sed. adherent sibi esse concessum, ut in singulis ipsorum prioratibus singuli Monachi commorentur, si pluribus facultates non supererunt eorundem. Cum autem id obviet Lateranensi concilio c. de quo nulla mentio est in literis ante dictis, fraternitati vestre breviter respondemus, quod hujusmodi literas ab Apostolorum. sed. non credimus emanasse. Quod si per occupationem forsitan emanaverint, nolumus per hoc derogari concilio supradicto.

[1 Quod conquirentibus olim Abbate & conventu Riven. Naneten. diocesis: quod tu compellere videbatur eosdem ut instituerent plures Monachos in quibusdam suis prioratibus tue diocesis, in quorum singulis singuli Monachi habitus steterunt, cum pluribus facultates non sufficiant eorundem. Nos Abbati S. Albini Andegaven. & collegii eius per nostras dedimus in mandatu, ut de ipsorum locorum facultatibus inquirentes, in eorum singulis facerent plures institui Monachos, si pluribus eorum sufficiant facultates. Alioquin tibi auctoritate nostra tubiberent, ne Abbatem & conventum prædictos molestares super instituendis pluribus in eisdem. Vnde idem.]

CAP. IV.

Ordinarius compellit Abbatem, ut Monachos a prioratibus revocet ad claustrum, vel eis socios adjungat.

Idem Burdegalem. Archiepisc.

AD audientiam nostram pervenit, quod nonnulli Monachi lege tibi præfata subiecti, in quibusdam prioratibus habitant solitarii, contra statutum gene-

a Ipsa. b Rivenens. al Riven. & infra Naneten. c Later. concil. sub Alexand. III. c. 10. refertur supra de stat. Monach. ca. Monach.

ralis concilii a. Ideoq; mandamus, quatenus ipsorum Abbates seu priores, ut vel ipsos ad claustrum & revocent, facientes in ipsis ecclesiis deserviri per clericos seculares: vel alios Monachos eisdem adfocient, cum quibus vitam possint ducere regularem, monitione præmissa, per censuram ecclesiasticam compellas.

DE IVRE PATRONATUS.

TITVLVS XXXVIII.

CAP. I.

Si propter discordiam patronorum ecclesia caret administratione, cessatur in ecclesia a divinis, tolluntur reliquia, & ostia clauduntur, si alter sine scandalo ecclesia providere non potest. hoc dicit, cum cap. sequens.

Ex concilio Mediolanensi c.

PERlatum est: [1 & infra.] Nobis visum est, quod ecclesia inter hæredes patroni dividi non debet. Et si similitates interfuerint, propter quas faciendo suo ibi officio canonicè fungi non possit: si alter providere non poterit, præcipitur ab Episcopo, ut nullo modo ibi missarum solennia celebentur, donec ad concordiam redeant, & ecclesia sacerdotum canonice habeat, qui liberè suum ministerium valeat exercere.

[1 Ad S. synodum, quod inter hæredes ecclesia in rebus propriis constituta dividantur, & tanta per eandem divisionem simul serventur, ut de uno alteri quatuor partes fiant, & singula partes singulis habeant Presbyteros, quod sine discordia & similitudo in modo fieri potest. Vnde.]

CAP. II.

Summatum est in cap. proximo.

Ex concilio Triburienfi d.

Quæcunq; ecclesia: [1 & infra.] Si contingat pro ecclesia diffidere patronos, ut eam nolint sub uno Presbytero procurari, & Episcopus (si aliter non poterit ipsi consulere) tollat inde reliquias, atque eisdem ecclesie claudat ostia: ut sacrum mysterium nullus in ea celebret, ante quam unum eligant Presbyterum, qui factio sancta sit idoneus procurare.

[1 A pluribus coheredibus sit possessa, concordia unanimitate unicusq; procuretur, ne propter aliquas discrepationes servitium Dei minuat, & cura populi irreligiose agatur.]

CAP. III.

Si patroni in presentando discordant, præsertim præsentia majori parte, si est idoneus: & si hoc sine scandalo fieri non potest, vel patroni intra tempus debitum non presentant, Episcopus ordinabit ecclesiam.

Ex concilio Lateran. g.

Quoniam in quibusdam locis fundatores ecclesiarum, aut hæredes eorum potestate, in qua ecclesia hucusque sustinuit, abutuntur: & cum una ecclesia unus debeat esse rectoris, pro sua dissensione & plurimos representant. Præsentia decreto statuimus, ut si forte in plures partes i fundatorum se vota diverserint, ille præficiatur ecclesie, qui majoribus jura meritis, & plurimorum eligitur, & approbatur adfocent. Si autem hoc sine scandalo esse & nequiverit, ordinet

a Quod citatur supra C. præcedenti. b Claustra. c In omnibus antiquis: Mediomatricum. Burhard. lib. 3. decret. ca. 41. & c. 1. eod. tit. in 1. compil. 1. 1. p. 3. c. 46. habet ex concil. Mediomatricum ca. 10. extat tamen hoc decret. in concil. vulgari in forma Cabilonensi secunda, habita sub Imperat. Carolo Magno cap. 26. d. Concil. Triburienfi. c. 32. Burhard. lib. 3. decret. c. 74. 1. 1. p. 3. c. 282. & c. 2. eod. tit. in 1. compil. c. al. ordinari. f. al. Ministerium. quod hic agnovit Histens. g. Sub Alexand. III. ca. 17. & cap. 4. eod. tit. in 1. compil. h. al. defensione. al. dispersione. i. al. personar. k. Vid. Lambert. trad. de jur. patr. art. 4. quæst. 1. p. 2. lib. 2.

antistes ecclesiam, sicut melius eam secundum Deum viderit ordinandam. Et id ipsum etiam faciat, si de iure patronatus quod sitio emerferit inter alios, & cui competat, intra quatuor menses non fuerit definitum.

CAP. IV.

Excommunicantur patroni laici, qui clericos instituant & designant in ecclesia etiam patronatus, vel bonas ipsarum alter admittant. Et clerici, qui institutionem laicorum recipiunt, communi preuentur.

Ex eodem a.

Præterea quia in tantum quorundam laicorum procellit audacia, ut Episcoporum auctoritate neglecta, clericos instituant in ecclesiis, & removeant, cum voluerint, possessionem quoque atque alia ecclesiastica bona pro sua voluntate plerumque distribuunt, ipsos anathemate decernimus feriendos. Clericus autem, qui ecclesiam per laicos sine proprii Episcopi auctoritate receperit, communionem privetur: & si perstitit, à ministerio ecclesiastico & ordine deponatur.

CAP. V.

Si patronus laicus successitve presentat duos, & secundus instituitur ab Episcopo, valet institutio. hoc dicit primo. Patronus non potest clerico vel alteri ecclesie conferre ecclesiam patronatam, vel aliam donare.

Alexander III. Eboracen. Archiepiscopo.

Quod autem a consulis, si clericus idoneus ad vacantem ecclesiam presentatus, non fuerit ab Episcopo diebus admissus, & postmodum alius idoneus presentatus, & institutus ab Episcopo, possessionem tenuerit corporalem: an primo clerico ecclesiam petente debeat posterior removeri, vel posterior priori præferri. Dubium non est, quin in casu isto melior sit conditio possidentis: quoniam antequam presentatio per diocesani Episcopum approbatur, ratum non est, quod à patrono fuerit inchoatum. De cetero tuae prud. resp. quod si laici clericis vel collegiis, de concessionibus vel donationibus instrumenta d. conferunt in hæc verba vel similia, concessi, vel dedi ecclesiam, & præsentem charta firmavi: si consensus Episcopi non accesserit, nihil agi videtur: quia pro non dato habetur, quod ab illo datur, qui non potest de iure donare.

CAP. VI.

Comparans vel emens ius patronatus, eo spoliarī debet. Vel sic: Si quis ius patronatus ut possit presentare filium vel nepotem, seu quem vult, eo privari debet. h. d. Et utraq. legitia potest sustentari.

Idem Exoniens. Episc. c.

Via clericis si quidam advocatus g. ecclesiarum comparant, vel quocunque modo possunt, adquirunt, ut postmodum eorum filii, vel nepotes ad easdem ecclesias presententur: præcipimus ut id arctius inhibere procurent. Eisdem advocacionibus taliter adquisitis app. postposita spoliando.

CAP. VII.

Ius patronatus consistens in aliqua universitate temporalium, nunquam ipse universitate: etiam si universitas transeat tantum quoad ius domini, nisi ius patronatus specificè sit exceptum. h. d. Et est notabilis casus, & quatuor allegatur.

Idem Herforden. h. Episcopo, & Abbati de Forde.

Ex litteris i. Salabrien. k. Episcopi accepimus, quod defuncta persona ecclesie de Laton. G. miles, qui

a Scitice concil. Lateran. sub Alexand. 3. c. 14. b. præterea. & Ca. 1. eod. tit. in 1. compil. b. Vel. c. Post conc. Lat. sub Alex. 3. p. 11. c. 1. 3. quia autem. & Ca. 7. eod. tit. in 1. compil. d. al. concesserunt. e. Exon. f. Ca. 8. eod. tit. in 1. compil. & post conc. Lat. p. 13. c. 4. g. Advocaciones, in ius solo mansi. h. Herforden. al. Herford. i. Ca. 9. eo. tit. in 1. comp. & post conc. Later. p. 11. c. 3. k. Saleberien. al. Saleberien.

villam, in qua ecclesia sita est, à monasterio de Vinton. ad firmam tenebat, ad eandem vacantem G. a. clericum prædicto Episcopo presentavit. postmodum Abbatissa prædicti monasterii alium presentavit eidem ad ecclesiam supra scriptam, quo nolente presentatum ab ea recipere, apud Cantuariensem Archiepiscopum gravem de Episcopo deponit quæstionem: [i & infra.] Mandamus, quatenus si vobis constiterit, quod præfato militi præscripta villa fuerit non excepto iure patronatus ad firmam concessa, vel antequam de iure patronatus inter Abbatissam & militem controversa esset suborta, præfatus Gui. in præscripta ecclesia per Episcopum ad presentationem militis institutus fuisset: ei (dummodo aliis sit idoneus) adjudicetis ecclesiam, ita quod si Abbatissa obtineat adversus militem, illi de temporalibus debeat respondere.

[1 Archiepiscopus autem quia visum sibi erat, quod factum militi super presentatione præfata nullius esset momenti, prædicto Episcopo in virtute obedientie injunxit, quod personam illam reciperet, & in possessionem induceret, quam Abbatissa sibi decreverat presentandam.]

CAP. VIII.

Si laicus clerico vel religioso loco concedit ecclesiam sine consensu Episcopi, non obstante tali concessione, qua non valet ad ipsam ecclesiam cum vacaverit, poterit presentare, & eam alteri ecclesie de consensu Episcopi poterit concedere. hoc dicit, cura ca. laici, & cap. suggestum. infra. eod.

Idem Vintonien. Episcopo b.

Illud prætereundum e non duximus, quod si laicus Episcopo inconsulto ecclesiam non vacantem concedit religioso domui, & postea cum vacaverit ad presentationem ejusdem laici clericus ibi fuerit per dioces. Episcopum institutus: prior concessio secundam institutionem, quo minus habeatur rata & firma, non potest aliquatenus impedire: cum illa concessio de iure nullius potest esse momenti, tum quia de re non vacante facta est, tum quia laicus sine auctoritate Episcopi nemini potest ecclesiam dare, licet religioso loco ius patronatus conferendi liberam habeat facultatem. Si verò ius patronatus e vacante ecclesia religioso loco contulerit, & aliquis sine presentatione fratrum ejusdem loci fuerit in ipsa ecclesia institutus, ejus secundum rigorem juris est institutio irritanda.

CAP. IX.

Instituitur in ecclesia patronatus per novos patronos mutari non possunt, nec vicissitudines ecclesiarum per eos fieri.

Idem eisdem.

Verimoniam: & infra. Absurdum videtur omnino, ut ad singulas patronorum secundum humanam conditionem mutationes, ecclesiarum ordinationes mutantur. Et vicissitudines ecclesiarum ab advocatis vel aliis præsumantur.

CAP. X.

Patronus ecclesiam clerico conferre non potest: & si contulerit, potest hoc non obstante ad ecclesiam presentare relictorem.

Idem Eboracen. Archiepiscopi.

Cum laici Episcopis g. nescientibus aut non consentientibus ecclesias clericis concedunt, in quibus habent ius patronatus, & postea penitentia ducti, alios ad easdem Episcopis representant, & illi ad eorum presentationem in eisdem ecclesiis ab Episcopis instituantur.

a V. al. VV. b Vinton. al. Vinton. c Ca. 10. eod. tit. in 1. compil. & post concil. Later. p. 11. d. Ind. concil. Trid. sess. 14. c. 12. d. Ecclesiam. e. Patronatus ius conferendi, &c. f. Ca. 11. eod. tit. in 1. compil. & post concil. Later. p. 11. & ca. 7. g. Ca. 12. eo. tit. in 1. compil. & post concil. Later. p. 11. c. 3. vid. concil. Trident. citatum supr. c. illud.

eorum debet institutio stare, qui auctoritate sunt Episcopi instituti, concessione priori (quæ nulla est) omninò evacuat. Non enim licet laicos in ecclesiis præsumptione propria ordinare.

CAP. XI.

Religiosi vindicare vel retinere non possunt ecclesias sibi concessas à laicis sine diocesani consensu, nisi legitime præscripserint, vel postea diocesani consenserint.

Idem Abbasibus, Prioribus, & clericis per Archiepiscopatum Eboracen. constitutus.

CVra a pastoralis: [1 & 7.] Mandamus, quatenus ex donatione laicorum, nisi auctoritas diocesis, Episcopi, & consensus adsit, nullus vestrum aliquas sibi ecclesias vindicare præsumat, vel retinere taliter adquisitas, nisi legitima b fuerit præscriptione munitus, aut diocesani Episcopi habuerit postea consensum. Cum enim laici non possint in alios, nisi jus, quod habent, transferre, hujusmodi concessiones irritas penitus esse censemus.

[1 Necessitate constringimur, & auctoritate nobis injuncti officii provocamur pro statu ecclesie vrgis studio satagere, & ne contra jus ordinem alicui conferri valeat, attentiori volumus sollicitudine providere. Inde est quod uniu. n. p. a. f. p.]

CAP. XII.

Si patrum ecclesia vacantis intra tempus à jure concessum non presentant, Episcopus ordinabit ecclesias.

Idem Lingonen. c. Episcopo.

SI verò ordinatio alicujus ecclesie d ad tuam institutionem spectat, & pro controversia laicorum de jure patronatus inter se disceptantium prorogatur: Fas tibi sit appel. remota in eadem personam idoneam instituire: ita quòd representetur ab eo, qui jus evicerit patronatus.

CAP. XIII.

Si jus patronatus ecclesia advenit ad exemptos, per hoc in nullo debet ladi jus Episcopale.

Idem Hospitalariis.

Cum seculum e reliqueritis: [1 & 7.] Prohibemus, ne cum ratione feudorum emptorum, alterve adquiretorum, vel etiam alio modo jus patronatus in ecclesiis parochialibus adquisieritis, Episcopo jus parochiale minuere præsumatis.

[1 Ut creatori vestro possitis in arce contemplationis placere, decet vos ab his qua sunt obvia rationi abstinere, vel qua reprehensionis subiacent, ne vestram opinionem vel famam valeant denigrare. Inde est quod uniu. n. distributus per a. f.]

CAP. XIV.

Sine consensu patrum non potest quis ecclesiam occupare.

Idem.

Ex insinuatione f O. clericis accepimus, quòd cum eci frater ejus jus patronatus, quod in quibusdam ecclesiis habebat, liberaliter contulisset: eas quidam sine ipsius adsensu occuparunt, & detinent occupatas: [1 & infra.] Mandamus, quatenus, si est ita, earum detentores, ut eisdem prædicto clerico restituant per eum liberè & pacifice ordinandas, monitione præmissa compellas.

[1 Quia igitur nostra interest, qua minus ordinari a subiectis attemptantur, ad relictudinis tramitem revocare, f. t. p. a. f.]

CAP. XV.

Non potest patronus ecclesiam sibi retinere, vel etiam alteri concedere propria auctoritate.

a Ca. 1. eod. tit. in 1. comp. b al. longa, quam etiam vocem hic Hostiensis cognoscit. c Lingonen. al. Landon. d Ca. 15. eod. tit. in 1. comp. & post conc. Lateran. part. 15. c. 12. e C. 16. eod. tit. in 1. comp. & post conc. Lat. p. 15. c. 13. f Ca. 17. eod. tit. in 1. comp. & post conc. Lat. p. 15. c. 14.

Idem a Adonen. Episc.

Consuluit b nos: [1 & infra.] Cum sanctuarium Dei jure hæreditario teneri non possit: Non decet aliquatenus sustineri, vel clericis ecclesiis à parentibus suis fundatas, propria auctoritate detineant, aut laici filii vel aliquibus laicis concedant easdem.

[1 Tua frat. quid tibi faciendum sit de clericis, qui ecclesia constructas hæreditario jure sibi vindicant, nec tibi valent eorundem respondere, & de laicis qui præscriptas ecclesias filii vel filias, nepotibus suis dare nituntur.]

CAP. XVI.

Tua patronatus per se vendi non potest.

Idem.

DE jure e verò patronatus: [1 & 7.] Mandamus, quatenus si R. illud comparavit (cum inconveniens sit vendi jus patronatus, quod est spirituali adnexum) contractum illum irritum esse decernas.

[1 In præscripta capolla, hoc dicit, tua.]

CAP. XVII.

Patronus non potest sine Episcopi vel Papa consensu, etiam laico religioso conferre ecclesia decimas, vel aliud spirituale.

Idem.

Nullus laicus d decimas, aut ecclesiam, aut quicquid ecclesiastici juris est, sine concessione sui Pontificis monasteriis vel canonicis conferat. Et si quis Episcopus improbitatis vel avaritiæ causa consentire noluerit, Romano Pontifici nunciatur: & quod offerendum est, tunc ejus licentia offeratur.

CAP. XVIII.

Si quis Episcopus in ecclesia alterius diocesis est patronus, presentatus ab eo debet admitti, si est idoneus.

Idem.

Significasti e: & infra. Si Episcopi post promotionem suam presentaciones personarum ad ecclesias à patronis earum pro ecclesiis sibi commissis adepti fuerint: personæ idoneæ, quas ad eas vacantes presentaverint, sunt admittendæ.

CAP. XIX.

Institutus ad presentacionem ejus, qui tunc jus patronatus ecclesie possidebat, removeri non debet, licet illud jus ab eo postmodum evincatur: scilicet si non possidebat, sed tantum credebat esse patronum.

Idem Abbati S. Alberti.

Consultationibus f: & infra. Si quis clericus à Ordinario iudice in ecclesia fuerit institutus ad presentacionem illius, qui ejusdem credebat esse patronus, & postea jus patronatus alius evicerit in iudicio, institutus non debet ab ipsa propter hoc removeri, si tempore presentacionis suæ ille, qui eum presentavit, jus patronatus ecclesie possidebat, cum ex hoc ei, qui de jure debet habere, nullum in posterum præjudicium generetur. Si verò non possidebat, sed tantum credebat esse patronus, cum non esset, poterit ab eadem ecclesia removeri.

CAP. XX.

Valet secunda concessio ecclesie facta alteri ecclesie per Episcopum & patronum, non obstante priori facta per patronum solum.

Idem Eboracen. Archiepiscopo.

Suggestum g est, quòd cum ecclesie quardam de adsensu domini fundi auctoritate Eboracen. archiepiscopi ecclesie beati Petri Eboracen. concessæ & assignatæ sint in præbendam, canonici de Novoburgo concessionem illam irritare nituntur occasione donationis.

a Adon. al. Andreus. al. Andren. al. Abdon. b Ca. 11. eod. tit. in 1. comp. & post conc. Lat. p. 15. c. 16. c Ca. 20. eod. tit. in 1. comp. & post conc. Lat. p. 15. c. 17. d Ca. 21. eod. tit. in 1. comp. & post conc. Lat. p. 15. c. 18. e C. 22. eod. tit. in 1. comp. & post conc. Lat. p. 15. c. 19. f C. 23. eod. tit. in 1. comp. Vid. Abbat. cons. 54. g Ca. 27. eod. tit. in 1. comp. & post conc. Lat. p. 16. c. 23. quam

quam sibi adferunt prius factam. Vnde licet in donatio-
nibus ecclesiarum requirendus sit & expectandus patro-
norum consensus: quia tamen ecclesia nisi auctoritas
interuenit pontificalis, canonicè concedi non possunt:
significamus quod prior concessio, si cum ad sensu patri-
ni, & auctoritate dioeceliani a Episcopi facta est, aut e-
jus assensus fuerit postea subsecutus, posteriori concessio-
ni praeferatur, alioquin illa debet praeferi, quamvis
posterior facta, quae consensu Domini fundi, & Episcopi
auctoritate fulcitur.

CAP. XXI.

Ab officio & beneficio remouetur, qui monitus non dimittit ec-
clesiam sine consensu Episcopi sibi concessam, h. d.

Idem Archiepiscopi & Episcopi, per Angliam
constitutus.

Relatum b est, quod nonnulli occasione laicæ re-
cognitionis, non requisita Episcopi audientia, be-
nificia ecclesiastica sibi praesumunt in parochiis vestris
viuificare. Quoniam igitur huiusmodi personæ non
intant per ostium, sed aliunde ascendunt, ac per hoc
indigni sunt pastoris nomine, vel praerogatiua gaudere:
mandamus, quatenus eos si communiti praedicta
minime resignauerint (nisi Episcopali concessione e fuerit
muniti) ab officio reddatis, & beneficio alienos:
[1 & infra.]

[1 Et si nec sic desisterint, vinculo anathematis immedietis, &
quæ ad condignam satisfactionem tenentur, & seneri factuati
sint.]

Laici iuantes ecclesiam excommunicantur, h. d.

Ad hoc quoniam quidam laici ecclesias possessioni-
bus spoliant, ut sic viros ecclesiasticos faciant coram se-
culari iudice litigare, vobis iniungimus, ut id publicè sub
merminatione curetis anathematis prohibere. Si quis
autem prohibitionis vestrae contempserit extiterit, cum ex-
communicationi subdatis.

CAP. XXII.

Si qua sit iuris patronatus intra sex menses non terminatur à
tempore vacationis libere potest Episcopus sine praesentatione ibidem
restituere rectorum, h. d. Sed intellige de patrono ecclesiasticis: nam
in laicis sufficiunt quatuor menses.

Idem.

Am te d decet: & infra. Illas autem ecclesias, de
quarum patronatu controversia fuerit, si intra sex
menses, postquam vacaverint, non fuerit e, contro-
uersia terminata, licitum tibi sit de persona idonea
ordinare.

CAP. XXIII.

Patronus ius patronatus propria auctoritate alienare non potest,
nec ab ecclesia aliquid temporale exigere, nisi tempore fundationis
à diacono illud fuerit sibi reseruatum.

Lucius III.

Præterea f quoniam advocati ecclesiarum ius advo-
cationis, donationis, vel emptionis titulo, alijsq; pro
sua voluntate contractibus in alios transferre præsumunt,
sodrum, albergarias, regium, & similia tanquam
à propria rusticis ab ecclesiis extorquentes: Praesenti de-
creto statuimus eos siue advocati, siue patroni, vel vice-
domini, siue custodes, vel guardias habentes, seu quocun-
que alio nomine censeantur, à gravaminibus ecclesiarum
cessare, nihilque in ipsis præter antiquos & moderatos
reditus à locorum Episcopis institutos exigere: aut si al-
liud exegerint g excommunicationi subdantur. Con-
tractus quoq; huiusmodi, quos fecerint, vel facient in fu-
tuum, vim aliquam decernimus non habere.

a Vox Episcopi, deest in antiq. b Ca. 27. eod. tit. in 1. comp. &
post conc. Lat. p. 10. c. 33. vid. conc. Trident. Sess. 14. de refor. ca. 13.
c benefic. d Ca. 5. & de ata. & qual. in 1. comp. e Vox con-
trouersia, deest. f Ca. 29. eod. tit. in 1. compilat. g excom-
municabitur.

CAP. XXIV.

In pluribus successiue presentatis à patrono laico, Episcopo datur
gratificatio: sed in praesentatis à persona ecclesiastica, prior est pri-
mo presentatus. hoc dicit, specialiter: & est unum de principalibus
capit. tituli.

Idem Norvici. Episcopi.

Um autem a advocatus clericum idoneum Episco-
po presentaverit, & postlauerit postmodum eo non
refutato, alium æque idoneum in eadem ecclesia admit-
ti: quis eorum alteri præferatur, iudicio Episcopi cre-
dimus relinquendum, si laicus fuerit, cuius jus competit
praesentandi. Verum, si collegium, vel ecclesiastica
persona praesentationem haberet, qui prior est tempore,
iure potior esse videatur.

CAP. XXV.

Ex constructione ecclesie facta de consensu Episcopi acquiritur
ius patronatus. hoc primo. Patronus non eligit praelatum in con-
uentuali ecclesia, sed in capella sic. hoc secundo. Patrono debetur
processionis honor, & alimentatur ab ecclesia, si vergat ad inopiam.
hoc tertio. Et iste textus est de principalibus.

Clemens III.

Nobis b fuit: [1 & infra.] Inquisitioni tuae tale
damus e responsum, quod si quis ecclesiam cum
ad sensu dioeceliani construxit d; ex eo ius patronatus
adquirat. Ceterum in conuentuali ecclesia non electio-
ni praelati faciendæ, sed iam factæ, honestius patroni pos-
sultatur ad sensu, nisi aliter de sua iurisdictione obti-
neat, ut partes suas interponere debeat electioni tran-
dæ. Secus tamen est in capella, in qua unus presbyter à
patrono eligitur, & pro institutione habenda loci Episco-
po presentatur. Pro fundatione quoque e ecclesie
honor processionis fundatori seruetur: & si ad inopiam
vergat, ab ecclesia illi f modeste succurritur, sicut in la-
icis est canonibus institutum.

[1 Præterea quod scripsi à nobis, si aliqui effectatur sola construc-
tione patronus, vel si ad electionem plebani sit cum clericis admi-
tendus, seu ab ipsa repellendus omnino, tamen si de longa consuetudi-
ne allegaverit se electioni interesse debere.]

CAP. XXVI.

Patronus ecclesia vacantis quamquam sit clericus, ad eam se præ-
sentare non potest.

Innocentius III. Rothomagen. Archiepi-
scopo.

Per nostras g postulasti licentias edoceri, utrum cleri-
cus ad vacantem ecclesiam, in qua ius obtinet patro-
natus, seipsum (si est idoneus) valeat presentare. Cum
igitur nullus se ingerere debeat ecclesiasticae praelationis
officiis: respond. quod nullus se potest ad personatum
alicujus ecclesie presentare, quantumcunq; idoneus sit,
& quibuscunq; studiis & meritis adjuvetur.

CAP. XXVII.

De quaestio iuris patronatus inter patronos non definitur intra qua-
tuor menses, Episcopus ordinabit ecclesiam sine praesentatione eorundem.
Idem Conventum. Episcopi.

Um propter discordias laicorum: [1 & infra.] Fr. t.
mandamus, quatenus si de iure patronatus quaestio
emerit inter aliquos, & ab eo, cui competit, intra qua-
tuor menses non fuerit definitum, extunc ecclesiam ip-
sam de persona non differas idonea ordinare: ita quod
illi ex hoc non debeat in posterum prejudicium generari,
qui ius euerit patronatus.

a Ca. 30. eod. tit. in 1. compilat. b post conc. Lat. p. 10. c. 33. & 8.
& Lamb. de iure patr. art. 19. q. 7. c. 1. & art. 20. q. 1. c. 1. 2.
b Ca. 2. eod. tit. in 2. compil. vid. conc. Trident. Sess. 14. de refor.
c. 12. & Sess. 25. de refor. c. al. taliter respond. d construxerit.
e Vox ecclesia, deest. f moderatè. g Ca. 1. eod. tit.
in 3. compil.

[1 Non debeat ecclesie praedictum generari, grave gerimus & indignum, quod sicut nostro est Apostolatus referatur, occasione diffinitionis, quae de iure patronatus veritur inter eos, & ecclesia plus debito remanent viduata rectoribus, quod in ipsarum grave dispendium nostrum redundare. Verum quoniam secundum Apostolum instantia nostra quotidiana est, omnium ecclesiarum sollicitudo continua, volentes huic qua praemissimus ex debito Pontificatus officii obviare.]

CAP. XXVIII.

Legatus de latere ecclesiam, cuius alia ecclesia est patrona, collationis sua reservare potest, licet non vacet, & conferre cum vacat. hoc primo. Ex duobus praesentatis a patrono laico, potest superior instruire secundum hoc secundo. Et sic quoad intellectum iste textus habet duo dicta, licet quoad litteram ambo commiscantur.

Idem Archidiaconus & cancellarius Alisfidoren.

Cum dilectus filius: [1 & infra.] Cum Hostiensis Episcopus, tunc sed. Apokol. leg. Archidiacono Carnoten. mandaverat, ut ecclesiam, quam in Archidiacon. suo primò vacare contingeret, donationi sua servaret, inhibens ne alicui conferret eandem: de qua G. b. clericus disposuerat providere, & ecclesia de Berovilla ibi vacasset, idem Archidiacon. contra mandatum eiusdem legati, ad ipsam G. Subdiacon. praesentavit: cuius facto ab eodem legato cassato, ipse praefato G. concessit ecclesiam sic vacantem: [2 & infra.] Vacante verò quadam praebenda in ecclesia sancti Martini Carnoten. dioecel. Episcopus dictam ecclesiam ad praesentationem Archidiacon. H. clerico, praebendam verò praefato G. assignare curavit. Unde ipse H. supplicabat eandem sibi ecclesiam confirmari, utpote quam ad praesentationem Archidiacon. veri patroni se dicebat adeptum: [2 & infra.] Nos igitur attendentes, quod est praefatus Archidiacon. memoratum C. tanquam laicus & ad illam ecclesiam praesentasset: quia tamen per dioecesanum admissus non fuit, sed dictus H. ab eodem Archidiacon. praesentatus, à dioecelano Episcopo institutus, iuxta statutum Alexandri Papae, non primus, sed secundus jus est assecutus in ecclesia memorata, & si Archidiacon. praefatum G. tanquam clericus praesentavit: quoniam in eo, quod tanquam clericus faciebat, suberat jurisdictioni legati: unde postquam idem legatus donationem illius ecclesiae sibi decreverat referendam, ad eam tanquam clericus non potuit quempiam praesentare: praesentationem ipsius minus canonicè factam decernimus irritam, & ea non obstante concessionem eiusdem ecclesiae factam praenominato H. pronunciamus canonicam extitisse, ad iudicantes eidem praefatam ecclesiam cum fructibus medio tempore perceptis ex ea, plenè ac pacifice possidendam: praedicto G. super hoc perpetuum silentium imponendo.

[1 Magister Valterus de Pisis, pro se ipso, & Magister H. de Fenomano pro Decano de Alveolo pro ecclesia de Beavilla invicem litigaverunt, dis. si. n. g. S. M. in porticu Diacon. Cardin. concessimus auditorem, in cuius praesentia idem Magister proposuit, quod.]
[2 Contra procurator Decani respondit, quod & si dictus legatus donationi sua reservare mandaverat, primò in Archidiaconatu Carnotensi ecclesiam vacantem vel vacanturam: circa tamen praedictam ecclesiam facere hoc de iure non potuit, quia talis possessus sibi minime pertinebat vel competeat, cum praesentatio clerici ad illam ecclesiam non tanquam clericus, sed quasi laico ratione patronatus, non iure Archidiaconatus eidem Archidiacono pertineret: unde cum inhibitionem ipsius in hoc idem Archidiacon. custodire

a. d. tit. l. i. de collation. vid. concil. Tridentin. Sess. 24. ca. 19. ubi quomodo reservationes videntur praesentari. b. y. c. Clericus in patrimonialibus conferre, ut laicum, vid. apud Albert. de Rosa, in l. si quis contra jus vel util. public. d. decrevimus, & vix, in l. d. d. in omnibus antiquis exemplaribus.

minime teneretur, alium non ad eandem ecclesiam, de iure potuit praesentare, ac praesentatio eius debet ex qua de persona talis facta est, firmata esse.]

CAP. XXIX.

Si laicus patronatus duos successivè praesentet, valet institutio de secundo non obstante appellatione prius facta per primum: Episcopus tamen qui malitiose primum repulit, eidem in competenti beneficio providere compellitur: & in ultimo est casus singularis, idem Elia. p. p.

Pastoralis a officii: & infra. Postulasti edoceri, an clericus ad aliquam ecclesiam, à patrono laico praesentatus, si dioecelanus Episcopus ipsum non duxerit admittendum, ex huiusmodi praesentatione aliquid juris assequatur in illa. Et si forte idem ad sedem Apostolicam appellaverit, & post appellationem ab ipso interpositam, idem patronus alium curaverit praesentare, ad secundum instituit b. Episcopus praesentatum, idem ab ipsa ecclesia debeat amoveri. Nos igitur Alexand. Papae vestigiis inhaerentes, qui inter praesentatos à clerico & laico patronis distinguens, inter praesentatos à laico conditionem possidentis censuit meliorem: dicimus quod institutio praesentati, secundo loco à laico patrono, rebus obtinet firmitatis. Veruntamen constituimus, ut Episcopus, qui praesentatum idoneum malitiose recusavit admittere, ad providendum eidem in competenti beneficio compellatur: quatenus puniatur in eo, in quo ipsum non est dubium delinxisse.

CAP. XXX.

Si ad praesentationem rectoris ad titulum ecclesiae aliquis fuerit ordinatus patronus, qui non consensit, ad ipsam cum vacabit, poterit praesentare.

Idem e. Auriem. Episcopo.

Postulasti per d. sedem Apostolicam edoceri, [ut cum rectores] parochialium ecclesiarum quosdam praesentent ad suarum ecclesiarum titulos ordinandos, utrum electio talium ad ipsos rectores pertineat, vel etiam ad patronos: & si in his patronorum non est requirendus assensus, utrum jus illis salvum maneat eligendi, utcum ipsas ecclesias vacare contigerit, intulit huiusmodi non sint aliis praefereudi? Ad quod breviter respondit, quod per intulit huiusmodi nullum patroni praedictum generatur, quin possint alios ad illas ecclesias cum vacaverit praesentare, nisi de patronorum processisset assensu.

CAP. XXXI.

Patronus etiam clericus ecclesiam vacantem conferre non potest, & si consulit, potest nihilominus ad illam praesentare.

Gregorius IX. Archiepiscopi. Eboracen.

Transmissa ad nos tua littera continebant, quod cum capitulum Eboracen. ecclesiam de Gametorde vacantem, in qua jus obtinet patronatus R. clerico f. concessissent, ipsi postmodum L. clericum tibi ad eandem R. ad sedem Apostolicam intercedam: & infra. Consulti. t. t. respon. quod cum ex vi juris patronatus non concessio, sed praesentatio pertineat ad patronum praesentatum (si ei aliquid non obstat canonicum) instituire in ipsa ecclesia poteris, utpote potiorum.

a. Quare superioribus titulis & libris quod hic obsequium est, Ca. 4. eod. tit. in 3. compilat. vid. Archidiacon. in c. decernimus. ib. 9. 7. Geminianum in c. per simoniam. 20. disp. & Host. in sum. tit. de iure patr. 5. in quib. b. instituit. c. al. Athavens. d. E. i. eod. tit. in 3. compil. vid. Henr. Boich. & Lambert. de iure patron. artic. 2. q. 3. lib. 2. & art. 6. q. 3. lib. 3. c. generetur. f. Non representando, quod facere poterunt: sed conferendo, quod facere non possunt.